

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnap utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 243. szám.

Nagy-Várad.

Péntek, 1912. október 25.

Vasuti üzletvezetőség Nagy-Váradon.

Nagy-Várad város évtizedes küzdelme a vasuti üzletvezetőségért, végre meghozta az óhajtott eredményt. Hálás elismerés illeti méltán dr. Beöthy László kereskedelmi minisztert, Hlatky Endre főispánt, Rimler Károly polgármestert és Hoványi Géza dr. országgyűlési képviselőt, hogy most már *biztosítva van* Nagy-Várad városának a vasuti üzletvezetőség.

Városunk az egyetemért folytatott küzdelemben lemaradt a többi versenyző városok mellett; de most már alig lehet panaszunk, mert az egyetem helyett rövid időn belül három olyan nagyobbszabású intézménnyel gazdagodik Nagyvárad, amelyek kárpótolnak az egyetemért. A végleges *csendőriskola*, az *ipariszkola* és a vele kapcsolatos ipari tanfolyamok és most a *vasuti üzletvezetőség* világos jelei annak a jóindulatnak, amelylyel a magyar kormánynál viseltetnek ez iránt a rohamosan fejlődő város iránt.

A vasuti üzletvezetőség fontosságát mindenki tudja. Nemesak az teszi nagyjelentőségűvé az üzletvezetőség elnyerését, hogy 150-160 intelligens hivatalnok család költözik azzal Nagyváradra, hanem nagy horderejű kérdés az egyúttal egész kereskedelmünkre, forgalmunkra. Az által, hogy majdnem másfélezer kilométer vasuthálózat adminisztrációja Nagyváradon nyer közvetlen elintéztést, igazi vasuti gócponttá emelkedik a város.

A ki ismerős a forgalmi viszonyokkal, jól tudja, hogy mennyire érinti a nagyobb szállításokkal foglalkozó kereskedőket s ha az üzlet-

vezetőség intézkedési körébe tartozó dolgaik elintéztése végett nem kell a távoleső üzletvezetőséghez pl. Aradra, Kolozsvárra, Debrecenbe fordulni, hanem sokkal rövidebb uton, itthon elintéztethetjük azokat.

Részletesen nem lehet felsorolni mindazokat az előnyöket, amelyek a vasuti üzletvezetőség felállításából közvetlen háramlanak Nagyváradra, de azt hisszük, nem csalódunk, hogy a város magasabb lakbérosztályba sorozására is kihatással lesz ezen legújabb nagyjelentőségű közintézmény.

De mikor az üzletvezetőség felállításának fontosságát mérlegeljük, éppen nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a jótékony hatást sem, amely társadalmi életünkre háramlik annyi magasabb rangú tisztviselő Nagyváradra helyezésével.

Más oldalról tekintve a dolgot, nem hallgathatjuk el azon meggyőződésünket, hogy Nagy-Várad meg is érdemli a kormány jóakaró támogatását, különösen vasuti ügyekben s az üzletvezetőség idehelyezése jótékony hatással lesz a vasuti adminisztrációra is. A Nagyváradhoz közelebb eső vasuti üzletvezetőségek hálózata oly kiterjedt, szétágazó, hogy megbénítja a gyors és pontos adminisztrációt. Különösen áll ez az aradi üzletvezetőségre, amelynél erősen érzik az eddigi beosztásnak bajait, hátrányait.

Ezeket a bajokat a nagyvárad-i üzletvezetőség felállítása alaposan segíteni fog.

Most, mikor már biztosítva van Nagy-Várad részére a kiváló fontosságú közintézmény, a jól teljesített munka felemelő érzésével mutathatnak rá fáradozásuk eredményére mindazok, akiknek részük

van ebben a fényes sikerben. A város hálóját, elismerését igazán kiérdemelték.

Mi lesz október 30-án. A hivatalos értesítést, mely a képviselőház tagjait október 30-ára hívja össze, tegnap küldték szét. A kormánynak és a képviselőház elnökségének ez az intézkedése ismét az érdeklődés homlokterébe léptette a belpolitikai kérdéseket. A politikai helyzetet ezek után már csak két kérdés foglalkoztatja. Az első az, hogy milyen magatartást tanúsít az ellenzék az október 30-iki ülésen, a második pedig, hogy milyen intézkedéseket tesz a kormány arra az esetre, ha az ellenzék eddigi taktikáját megismételné.

A kormány bizik a Ház azon határozatában, mely hatvan képviselőt kitiltott az ülésekről s azt hiszi, hogy a ki nem tiltott képviselők nem fogják megakadályozni a parlament normális tárgyalásait. Ha azonban a botrányok a 30-iki ülésen is megismétlődnek, a kormány igénybe fogja venni a rendelkezésre álló eszközöket, hogy a delegációk összehívásáról szóló királyi kézirat felolvasását biztosítsa. Eddigi diszpozíciók szerint a képviselőház körül nem lesz katonai kordon.

Az ellenzék álláspontja szerint semmi ok sem forog fenn arra, hogy eddigi taktikáját megváltoztassa. Az ellenzéki pártok a jövő hétfőn értekezletet tartanak, amelyen a követendő taktikáról döntenek. A kitiltott képviselők törvénytelennek tartják kitiltásukat s részt fognak venni az ülésen — ha beeresztik őket.

Szurmay tábornok Bécsben. Surmay tábornok bécsi tartózkodása vegyes kombinációkra szolgáltatott alkalmat. Első helyen arra, hogy ő lesz Horvátország kormányzója. Megbizonyosodtak azonban arról, hogy Surmay bécsi tartózkodása kapcsolatos a novemberi honvédségi előléptetésekkel.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut. 9. szám alatt a Széchenyi szálloda mellett
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
Telefon 769. sz. legolcsóbb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

A BALKÁNI HÁBORU.

Megerősítik azt a hírt, hogy a cár teljes mértékben hozzájárult legelső tanácsadójának, Sassonovnak belpolitikájához. S most már megcáfolják azoknak a pánszláv elemeknek a nyilatkozatait is, akik mindenáron a háboru mellett foglaltak állást, vagy akartak állást foglalni. Oroszország békepolitikájának annál nagyobb jelentősége van, mert mindenben monarchiánkkal egyetértően akar eljárni s békés uton akarja megvalósítani azokat a reformokat, amelyek miatt a balkáni népek hadba szálltak. Egyébként a harctéren a török fegyverek fölénye mindenhol megnyilvánul.

Fontos mozzanat az is, hogy a hatalmak egymásután tesznek semlegeségi nyilatkozatokat. Tegnap Franciaország és Anglia tett ilyen nyilatkozatot. Példájukat bizonyára hamarosan követni fogják a többi hatalmak is.

Aggasztónak látszik azonban az a híradás, hogy a nagyhatalmak a háboruba be akarnak avatkozni s megbizottjuk állítólag Magyarország Ausztria lenne.

Köszönjük a megbízatást, de nem kérünk belőle. Semmi szükségünk sincs arra, hogy a boszniai okkupáció vérontásait megismételjük a Balkán más kies vidékein, Európa szép szeme kedvéért. Jó lesz a magyar közvéleménynek résen állani és előre tiltakozni minden olyan terv ellen, mely a magyar vérrel akarná a balkáni tüzet eloltani.

A háborúról szóló tudósításaink a következők:

Haditudósítók utazása.

Konstantinápoly, okt. 24.

Harminekilenc harctéri tudósító, közte két magyar is tegnap elutazott a keleti hadsereg főhadiszállására. A katonai attasék ma mennek el oda.

Harc a törökökkel.

London, okt. 24.

Athénből jelentik: Zerbitke mellett korán reggel kezdődött meg a harc és estig tartott, a nélkül, hogy a felek valamelyike előbbre jutott volna. Aztán holdfény mellett éjjelig harcoltak tovább. A görögök reggel azt látták, hogy a törökök elhagyták az alacsony dombokat és magasabb helyekre vonultak vissza. A görögök igen sok embert vesztek.

Harcok Küsztendil körül.

London, okt. 24.

Küsztendilből jelentik: Huszonnyolcezer szerb és huszonötezer bolgár bevette Sztracint, a mi által az Üszkübbe vezető út nyitva áll előttük. Dsumáját pénteken foglalták el s négyezer puskát és százhuszezer töltést zsákmányoltak. Kedden reggel hét órakor Dsumájától harminc kilométernyire elvettek egy török üteget négy ágyuval, s

elfogták az összes tiszteket és katonákat. A bolgár tüzekek nagyon jól céloznak és Vinica mellett golyóik a török ágyuk nyílásába találtak.

London, okt. 24.

Vranjából jelentik, hogy Jovanovics volt közoktatásügyi miniszternek fia az arnóták ellen vívott harcban elesett.

Konstantinápoly, okt. 24.

A török hadsereg előcsapata elérte Küsztendilt Bulgáriában.

Török győzelem Drinápolynál.

Konstantinápoly, okt. 24.

Drinápolyból jelentik, hogy Mára mellett a törökök kilenc órai elkecseregetett harcot vívtak harmincezer bolgár ellen és hogy a harc a bolgárok menekülésével és négy üteggel és hét géppuskának elvételével végződött. A törökök a bolgárokat a Drinápolytól harminc kilométernyire nyugatra lévő Karagáig kergették vissza. A bolgár lovasságot Malkosalas mellett nagy veszteséggel kergették vissza a határon. A török Variar hadsereg megkezdte az offenzívát.

A montenegróiak veresége.

Konstantinápoly, okt. 24.

A montenegróiak ellen Vranja mellett vívott ütközet a törökök döntő győzelmével végződött. A törökök a montenegróiakat visszakergették saját területükre. A montenegróiak háromszáz halottat, a törökök tizenhat halottat és ötvennégy sebesültet vesztek.

A bolgárok előnyomulása.

London, okt. 24.

A bolgárok délnyugati irányban előnyomultak. A határtól tizenöt kilométernyire Kagli mellett fontos ütközet volt, amelyben a törökök négyszáz halottat és fogjot vesztek. Két század nizam pedig megadta magát.

A török vizekről.

Athén, okt. 24.

A görög flotta az Égei-tengeren még más szigeteket is okkupálni fog. Kréta szigetén angol és orosz legénységet szállítottak partra és kitűzték a török lobogót.

Novibazár elfoglalása.

Belgrád, okt. 24.

Zsifkovics tábornok serege elfoglalta Novibazárt. Tegnap korán reggel folytonosan ágyudörgés hallatszott. Egyszerre elhallgatott az ágyuzás s aztán rettenetes robbanás történt és még messze vidékeken is azt hitték, hogy földrengés volt. Azt hiszik, hogy a törökök Novibazárban egész puskapor készletüket fölrobbantották. Novibazár körül nagyon véresek voltak a harcok. A szerbek óriási veszteséggel megostromoltak hét erődöt. Részletek hiányoznak.

Temetés Belgrádban.

Belgrád, okt. 24.

Tegnap délután négy órakor nagy pompával temették el a háboru első áldozatát. Popovics szerb bandavezért, aki a szandzsákban vívott harcokban halálosan megsebesült. Belgrádba vitték, ahol tegnapelőtt

meghalt. Sok ezernyi ember kísérte a temetőbe, ahol lelkes beszédeket mondtak.

A törökök visszavonulnak.

Nis, okt. 24.

A vranjai főhadiszállásról jelentik, hogy a törökök sietve vonulnak vissza üszkübstyepoljei védelmi vonalukra. A törökök minden falut fölgyujtanak, amelyen keresztül mennek és lemészárolják a keresztény lakosságot.

A drinápolyi vérfürdő.

Konstantinápoly, okt. 24.

A hadügyminiszterium a következő közlést teszi közzé: A drinápolyi csatavonalban folyamatban levő harcok mind kevesebbek lesznek. A csatavonal most a Kirkilisszétől északnyugatra terjedő vidéktől a Tundsa folyó keleti partjáiig terjed. Jelentékeny harcok folynak Kridiáli környékén is. Az ottomán csapatok erélyes támadást kezdtek Dsumajabala ellen. Karevón és Egripalánkán át. Pristina körül a harcok a szerbekkel folyamatban vannak. A szerbek a szandzsákon Kváviv-kapunál akarnak áthaladni. A montenegróiak a Skutari tó keleti oldalán abba hagyták a támadást és Skutarit nyugat felől igyekeznek elérni. A skutari ottomán haderőket megerősítették. A várost nem fenyegeti közvetlen veszély.

Konstantinápoly, okt. 24.

A Kirkilissze-Drinápoly vonalán folyó harcok rendkívül véresek. A hadügyminiszteriumba érkezett, de eddig közzé nem tett jelentések szerint a veszteségek mindkét részen igen tetemesek. Az ideszállított sebesültek száma oly nagy, hogy a katonai és városi kórház szűknek bizonyult felvételükre. Elrendelték az egyetemi épület kiürítését, hogy kórházat rendezzenek be ott.

Murat herceg lovas ezrede.

Bécs, okt. 24.

A Korrespondenz Slavia-nak jelentik Pétervárról: Murat Napoleon herceg, aki egy amerikai milliárdos leányát vette nőül s jelenleg ezredes az orosz hadseregben, saját kasszájából egy lovasezredet szerel fel s annak élén csatlakozni fog a bolgár hadsereghez.

Fogytán a szerb töltények.

Belgrád, okt. 24.

Az állami lőszergyárakban lázas sietséggel dolgoznak éjjel-nappal, de csak 250.000 patront tudnak naponta előállítani s így nagy az aggodalom a hadügyminiszteriumban, hogy a lőszeres hamarosan el fogják fogyni.

Mennyiibe kerül a háboru?

Páris, okt. 24.

Egy párisi pénzügyi kapacitás kiszámította, hogy mennyit emészt fel naponként a háboru az egyes hadviselő feleknek. A számítások szerint Bulgáriának naponként 2,640.000 Szerbiának naponként 2,200.000, Görögországnak 240.000, Montenegrónak 320.000, Törökországnak pedig 6,400.000 frankjába kerül.

A hatalmak közbelépnek.

Bécs, okt. 24.

Élénk sürgönyváltás van most egyrészt Bécs, Berlin, Páris és London között. A diplomaták feszült figyelemmel várják a bolgár és szerb csatateréről érkező híreket, azért, hogy alkalmas pillanatban közbevegyék ma-

gukat. Elhatározott dolog ugyanis, hogy a nagyhatalmak interveniálni fognak a kellő pillanatban. Miután olyan hírek érkeznek, hogy a döntés Drinápoly és Üszküb körül a hét végén, de mindenesetre a jövő hét elején megtörténik, a diplomaták intervencióját is ugyanezre az időpontra lehet várni.

A nagyhatalmaknak a Balkán államoknál lévő követi már értesítést kaptak, hogy legyenek készen arra, hogy esetleg a főhadiszállásokon lévő balkáni királyokhoz kell leutazniok, hogy megtehessék államaik közbelépését.

Azt mondják, hogy a nagyhatalmak teendő intervenciójával egyidejűleg flottademonstrációt is rendeznek a török-görög vizeken, hogy a harcoló felekre ily módon is nyomást gyakoroljanak. Más kérdés azután, hogy miképpen érvényesítsék akarataikat a balkáni államok irányában. Előáll tehát ennél a kérdéssel annak a szüksége, hogy a Balkán-államokkal szemben esetleg csak határozott fellépéssel lehet sikert elérni.

Bécsben azt mondják, hogy azt az időpontot, mikor a nagyhatalmak közbeléphetnek, a háborus események határozzák meg. A hadvtselelő feleknek teendő javaslatok tartalma és formája is attól függ, hogy miképpen dől el a háboru sorsa a drinápolyi és az üszkübi harcok terében. Ha Törökország győz, a hatalmak flottademonstrációra készülnek, ha pedig a balkáni államok győznek, akkor Ausztria-Magyarország és Oroszországnak együttesen kell fellépniök.

Kumanovót feladták.

Konstantinápoly, okt. 24.

Az állandó előnyomulásban a török csapatok ma Vardárnál támadtak és harcot vívtak. A szerbek Kumanovót megrohanták, a törökök feladták. Stefanovics szerb tábornok oldalról támadt. A törökök az omezponjei fensikra húzódtak, ahol Lepki pasa 100.000 emberrel állja útját az ellenségnek.

Elfoglalt erőd.

Szófia, okt. 24.

A Magy. Táv. iroda jelenti, hogy a bolgárok teljesen hatalmukba kerítették már a kirkilisszei fontos erődöt.

Az orosz követ Bécsben.

Belgrád, okt. 24.

Rendkívüli feltűnést keltett ma itt, hogy Hartwig orosz követ hirtelen Bécsbe utazott. A követ utazása feltétlenül összefüggésben van a monarchiának és Oroszországnak diplomáciai beavatkozásával a balkáni háborúba. Közelebbi hír a követ lépéseiről nem érkezett.

Szerbek a szandzsák kapujánál.

Konstantinápoly, okt. 24.

A török hadügyminisztérium hivatalos kiadványa közli, hogy a szerbek ma a kvavuri kapunál be akartak törni a szandzsákba, de a török sereg véres harc után visszaverte őket.

Plevje városa lángokban.

Szófia, okt. 24.

Innen jelentik, hogy a montenegróiak Plevje városát fölgyújtották. A lakosság rémülten menekül öldökléseik elől Boszniába.

A vasuti üzletvezetőség fellállítása 1914 augusztus 1-én.

A minisztertanács döntése.

Hónapokkal ezelőtt már megirtuk, hogy a nagyváradi vasuti üzletvezetőség felállításának kérdését nem ejtette el a kereskedelmi miniszter s pár éven belül hozzájut Nagyvárad városa ehhez a kiváló jelentőségű vasuti főhivatalhoz.

Városunk főispánja, képviselője és polgármestere állandóan munkálkodtak ebben az irányban s ezen fáradozások a legnagyobb jóakarattal találkozott a jelenlegi kereskedelmi miniszternél.

A nagyváradi üzletvezetőséget 1914 aug. 1-én felállítja a kereskedelmi kormány Nagyváradon.

Beöthy László kereskedelmi miniszter értesítette Rimler Károly polgármestert, hogy a minisztertanács döntött a legközelebb felállítandó vasuti üzletvezetőség ügyében s elhatározta, hogy azt Nagyváradon állítja fel az 1914 év aug. 1-én.

Felhívja ezen minisztertanácsi határozat alapján a kereskedelmi miniszter a várost a hozzájárulásra. Nevezetesen ingyen telket kér a kormány a vasuti üzletvezetőség hivatalai részére, s kéri, hogy a 150—160 tagból álló személyzet és ezek családjai részére lakásokat biztosítson a város, megfelelő bérfizetés ellenében. A tárgyalások megtartására leküldi a miniszter megbízottait.

Tegnap meg is érkezett a miniszter kiküldötte: Zelovics Kornél máv. igazgatóhelyettes az építési osztály vezetője s vele érkezett Singler Ferenc főfelügyelő, a forgalmi ügyosztály főnöke, s két máv. igazgatósági mérnök.

Délelőtt a városházán volt az értekezlet, amelyen résztvettek a fentiekén kívül még Singlár Gyula nagyváradi forgalmi főnök, Verő Zsigmond máv. főmérnök, a város részéről pedig Rimler Károly polgármester és Kőszeghy József városi főmérnök.

Az értekezleten megállapodtak abban, hogy az üzletvezetőség hivatala részére a város ingyen területet ad, továbbá az előírt bér fejében az idehelyezendő tisztviselők részére lakást biztosít.

Amennyiben a máv. maga nem építené fel a város által adott ingyen telken a hivatalos helyiség részére szükséges épületet, azt hajlandó a város felépíteni, éppen olyan visszafizetési feltételek mellett, mint a csendőriszkolát építi most a város.

Az értekezlet folyamán szóba jött az is, hogy ha közbejött akadályok miatt az épület nem lenne készen 1914. augusztus 1-re, hol nyerjen ideiglenes elhelyezést az üzletvezetőség.

E tekintetben biztosította a polgármester a miniszter kiküldötseit, hogy a város gondoskodik a bér megtérítés ellenében az ideiglenes elhelyezésről; esetleg az Apollót vagy más városi épületet használ fel e célra a város.

A nagyváradi üzletvezetőség alá tartozó vasuti hálózatot részben a debreceni, részben pedig az aradi és kolozsvári üzletvezetőség jelenlegi hálózatából szakítják ki. Az új üzletvezetőség alá tartozna a kolozsvár—nagyvárad—szajoli, valamint a nagyvárad—

szegedi fővonal, a bihari, belényesi, nagyvárad—gyomai, a debrecen—nagyvárad, vész-tő—hollódi és a mátravölgyi helyiérdekű vasutak.

A nagyváradi üzletvezetőség egyike lesz az ország legnagyobb üzletvezetőségeinek, amennyiben 1200 kilométer hosszú vasutovonal lesz hatásköre alá beosztva.

Nagy előnye lesz az új üzletvezetőség beosztásának, hogy az üzletvezetőség székhelye: Nagyvárad az összes idetartozó vasutovonalaknak központján fekszik s az ide tartozó vasutak legtávolabbi állomása is gyorsan és könnyen megközelíthető, ami nagyon megkönnyíti az adminisztrációt.

Tiszti főszemle és a hadapródok és hadapródjelöltek szemléje.

Ez év november 4-én lesz a „Haupt-rapport” Nagy-Váradon, melyre vonatkozólag a hadkiegészítő parancsnokság a következőket közli:

A folyó évi november hó 4-én délelőtt 9 órakor megtartandó főszemlére megjelenő közös hadseregbeli tartalékos havidijasok egy kitöltött személyi tudósítványt (Personal-nachweis-t), az ajánlati jegyet (Widmungskarte-t) és az utolsó kinevezési okmányt, az orvosok ezenkívül még az előírt katonarvosi táskát is magukkal hozni tartoznak. A személyi tudósítvány 8. és 9. rovataiban a német nyelvű szöveg alá ennek magyarra való fordítása is beirandó és ezen rovatok tartalma hivatalosan igazolandó és pedig a nyilvános szolgálatban állóknál a közvetlenül előjáró hivatalfőnök, a magánvállalatoknál alkalmazottak és egyéb élethivatásuk részére pedig az illetékes járási tisztviselő által.

Azon tartalékos havidijasok részére, kik a tiszti főszemlén bármely oknál fogva nem vehettek részt, folyó évi november hó 14-én délelőtt 9 órakor a hadkiegészítési kerületi parancsnokságnál tiszti utószemle fog megtartani, melynél a megjelenők azon előre nem látott okokat, melyek a tiszti főszemlén való megjelenésüket akadályozták írásbelileg beigazolni kötelesek.

A tartalékos (póttartalékos) hadapródok és egyenrangúak, valamint tartalékos (póttartalékos) hadapródjelöltek, kik ez év folyamán nem álltak tényleges szolgálatban és fegyvergyakorlatra sem voltak bevonulva, kötelezettek megjelenni a nagyváradi vartornatermében a folyó évi november hó 7-én 9 órakor délelőtt kezdődő főszemlére.

Az ezen főszemlére kötelezett egyének polgári ruhában jelennek meg és katonai igazolványi könyvükön kívül ugyanazon okmányokat kell magukkal hozni, mint a tiszti főszemlén megjelenő tartalékos havidijasok.

Az ezen főszemléstől valamely akadály miatt elmaradt egyének folyó évi november hó 16-án délelőtt 9 órakor a hadkiegészítési kerületi parancsnokságnál megtartandó utószemlére tartoznak megjelenni és elmaradásukat épp úgy, mint a tiszti főszemléstől távolmaradt tartalékos havidijasok írásbelileg igazolni.

Vadász czipő
különlegességek kizárólag
Aranyi cipő áruháza
RÁKÓCZI-UT 13.
Telefon 512. Telefon 512.

ORSZÁGOS szövetkezeti kongresszus.

(K. Ö.) A Magyarországi Szövetkezetek szövetsége ma tartotta Budapesten a II. országos szövetkezeti kongresszust.

A kongresszus tárgyalásainak irányát megszabta a szociális politika egyik legkényesebb kérdéses, a drágaság. A fogyasztó tuldrágán fizeti meg az élelmi cikkeket, a termelő gazda pedig alig jut a termelési költségekhez. Az áruceserből származó igazságtalanságok birták rá mindazokat, kiknek a dologhoz közük van, hogy a drágaság okait kifürkészték és a bajt orvosolják.

A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége gyakorlatiasan fogta fel a kérdést és viták provokálása helyett intézmények létesítésével akarja az ügyet nyélbe ütni. A kongresszus előadási tárgyai kivétel nélkül mind ezt a célt szolgálják.

A fogyasztók általában szólva, két szempontból vannak megkárosítva. Először azzal sarcolja meg a közvetítés, hogy tulságosan drága, másodsor azzal, hogy meghamisított élelmi cikkeket látja el.

Az első eljárás gazdasági, a másik közegészségi károkat okoz. A termelő viszont semmi képpen sem tud a megdrágult termelési költségekkel arányban álló árakhoz jutni. Ennek következménye saját gazdasági gyengesége, a termelés csökkenése, a termelés szervezésének további halogatása és a közvetítés növekedő tultengése.

Ha a fogyasztón segíteni akarunk, úgy elsősorban a termelőn kell segítenünk. Szemben azzal az irányzattal, mely a falu hátrányára a várost favorizálja, a várost összekötésbe kell hozni a faluval, a fogyasztást a termeléssel és mindkettőn segítve lesz. Ezt a célt akarja megvalósítani a magyarországi Szövetkezetek Szövetsége, mikor a kongresszuson napirendre tűzte a városi fogyasztóknak a falusi termelők szövetkezése útján való ellátásának kérdését.

A termelés szervezetlensége folytán ma úgy áll a dolog, hogy a termelő teljesen a közvetítés önkényének van kiszolgáltatva. A közvetítés ma oly gyönyörűen működik, hogy élelmiszer akkor van, mikor neki tetszik és akkor nincs, mikor ugyancsak neki nem tetszik. Mindakét eljárás arra szolgál, hogy a közvetítés jogosulatlan előnyökhöz jusson és hogy a fogyasztást és a termelést kölcsönösen egymásra uszítsa.

A dolgon nem könnyű segíteni, mert a termelők ezreit kell megmozgatni, ami azok kényelem szeretete miatt nagy fáradságba fog kerülni. De nem is lehetetlen, mert a szövetkezeti mozgalom segítségével már oly sikert értünk el, melyről husz évvel ezelőtt még álmodni sem mertünk volna.

A szövetkezéssel megtörtük a pénzuzsora és az áruuzsora kiterjedt hálózatát és megfogjuk törni a közvetítés hatalmát is.

A dolog lényege abban áll, hogy a falusi termelő közvetlen érintkezésbe jusson a fogyasztóval. Ha ezt a termelő egyenkint meg nem teheti, megteheti, ha többed magával szövetkezik. Minél többen szövetkeznek, annál könnyebben győzhetik le a közvetítés ellenállását. A falusi termelő szövetkezése pedig nem ütközik nehézségbe, mert az a sok fogyasztási és hitelszövetkezet, mely ma már az országot behálózta, kész szövetkezeti szervül kínálkozik az élelmisze-

rek összegyűjtésére, melyek azokat az illető központoknak közvetítik. Ha ez megvalósul, a Hangya és a Keresztény Szövetkezetek Központja lesznek a legnagyobb élelmiszer kereskedők és ha sikerülne mintegy négyezer fogyasztási és hitelszövetkezetet erre a célra mozgósítani, azonnal más képet nyerne az ország élelmiszer kereskedelme. A közvetítő kereskedelemnek mindig meglesz a maga jogosultsága, de irtó háborút kell indítani a felesleges és inaktív közvetítés ellen.

Tárgyalt még a kongresszus a tejszövetkezetek szervezéséről és az állattenyésztés fejlesztéséről. Ezek is mind azt a célt szolgálják, hogy a termelés fokozásával és a termelő gazdasági megerősödésével a türhetetlen drágaságot csökkentjük. Oly kevés ez tehát, mely mindnyájunkat párt és valláskülönbség nélkül érdekel.

A RENDŐRSÉG megfigyeli a tejgazdaságokat.

Több a víz, mint a tej!

Botránnyos állapotokról rántotta le a leplet tegnap délelőtt a debreceni vegyvizsgáló állomás kiküldött hivatalos embere: dr Adorján József. Egész váratlanul érkezett Nagyváradra, vizsgálatot tartott a beszállított tejanyag fölött és megdöbbentő adatokkal tárja föl a nagyvárad rendőrség előtt, hogy általában a város szükségletére beszállított tej mennyiség háromnegyed része víz.

Dr Adorján József megjelent a vámoknál s a vasuti állomáson és ott vizsgálta meg a kannákba lezárt tejet. A környékbeli falvak majdnem mind képviselve vannak a vakmerő panamázásban. Ugyszólván egész Nagy-Várad már hónapok óta hamisított tejet használ, de persze erre a mi primitív viszonyaink révén egyáltalán nem tudunk rájönni. A debreceni vegyvizsgáló állomásnak külön embert kell kiküldenie, hogy megszabaduljunk a rossz tejtől.

A fővegyvizsgáló jelentésére azonnal intézkedett a rendőrség kihágási osztálya. A vámokhoz még a tegnapi nap folyamán vegyvizsgáló műszereket küldtek ki. A legszigorubb fogják megvizsgálni az importált tej fajsúlyát, minőségét s erélyes ellenőrzés alá veszik a tejárusokat a város területén is.

A hivatalból lefoglalt anyag között a váradlessi tejgazdaság szállítmánya is ott szerepel. A sürgős idézésre még a délután folyamán megjelent a gazdaság bérlője, aki a legnagyobb meglepetéssel vette tudomásul, hogy az ő tejjanyaga hamisított.

A kihágási bíróság előtt lefolytatott tárgyalás alatt kijelentette, hogy ő teljesen ártatlan a dologban, mert ő valódi tejet küld, amelynek hamisítatlan voltát garantálja.

A cselédség hamisít.

Előadta a bérlő, hogy ő maga zárja le a kannákat minden reggel. Teljesen tiszta kezelésben adja a tejet s őt nem terhelheti felelősség.

Erthetetlen tehát előtte, hogy a tej mégis hamisítva, erősen vizezve érkezik be. Ez csakis akként történhet, hogy a beszállító cselédek utközben hamisítják meg a tejet.

A bérlőnek ezt a védekezését elfogadta a rendőrség és most keresztpróba alá veszik a cselédséget. A bérlő ugyanis bent maradt Nagyváradon s így a tejet most a cselédek fogják kannákba zárni. Tehát ha ma reggel is hamisítva lesz az anyag, akkor kétségtelen, hogy a cselédek üznek vakmerő manipulációt.

A rendőrség szigorú vizsgálatot indított s a vizsgálatokat a városi vegyész, dr Rosinger Arthur vezetése alatt fogják lefolytatni.

Még tegnap este telefonon értesítették a városi vegyészt, aki már ma reggel a legerélyesebb alakban fogja foganatosítani a rendeletet. Így aztán ma dől el a váradlessi gazdaság ügye.

Barabás Béla nyilatkozata.

Az ellenzék álláspontjára vonatkozólag a kitiltottak egyike, Barabás Béla, a Kossuth-párt alelnöke a következőket mondotta:

— Október 30-án folytatjuk az ellentállást ott, ahol elhagytuk. Sőt még erélyesebben, annál is inkább, mert az ülésekről való kizárás teljesen törvénytelen és annak nem tartozunk és nem fogunk engedelmessékedni. A kormány hiába kísérel meg, hogy delegációs tagsági helyeket ajánl fel, mert hiszen Lukács és Tiszával az érintkezés lehetősége ki van zárva, mint miniszterelnökkel és házelnökkel. Velük szóba nem állunk. Ez éppen olyan lenne, mintha egy folyó tulsó partjára hívnának bennünket, de se hid, se csónak — a min átmenjünk — nincs. A bemenetelt mindenestre megkíséreljük úgy képviselőházzal, mint a delegáció ülésére. Ez utóbbira annál is inkább, mert nem vagyunk még kitiltva sem. Hogy mi módon, azt később határozzuk meg.

..HIREK..

* Szacsavay Imre vértanu emléknepje. Hazafias kegyelettel áldozott Szacsavay Imre vértanu emlékének a vértanuról nevezett Szacsavay-asztaltársaság és a hazafias érzelmű polgárok közül sokan. Dél-előtt 9 órakor a Szent László templomban volt a gyászmise Szacsavay Imre lelkiüdvéért. A templom hajójában volt felállítva a diszes ravatal, elől a vértanu arcképével az asztaltársaság koszorúja között égő gyertyák, délszaki növényekkel és virágokkal díszítve, melyet Janusek Károlyné lelkes honleány díszített fel. A misét dr Vucskics Gyula tb. kanonok, esperes-plébános végezte, Dráveczky Zsigmond hittanár és Hencz Aurél kapucinus rendi házfőnök segédletével. Székely Lajos kántor pedig szép, régi magyar egyházi éneket adott elő, végül a Hymnust, melyet vele együtt a közönség is énekelt. A gyászistenisztelet végeztével az iskolás növendékek tanítóik vezetése mellett, többek által kísérve, Szacsavay Imre szobrához vonultak és Vargha Gyula IV. oszt. tanuló szép beszéd kíséretében helyezte el a Szacsavay-asztaltársaság koszorúját. — A kegyeletes szép emlékünnepevényen ott voltak a város részéről: dr Thury László városi tiszti főügyész, Dus László nyug. t. főügyész, az 1848-49-iki honvédek között Márkucz Sándor és Szőke Márton, a Szacsavay-asztaltársaság testületileg, Máthé András, Zöldi Bertalan. Este pedig a fehér asztalnál, a Rimanóczy vendéglő külön termében társas-estélyt rendeztek a Szacsavaysták, melyen több lelkes toósztag hangzott el.

* Perneczky ezredes bucsuja.

A 4. honvédezred parancsnoka, *Perneczky Jenő* ezredes tegnap este tartotta bucsulakomáját a Pannónia télikertjében. A bucsun megjelent az egész ezred tisztikara és melegen ünnepelték a távozó parancsnokot. *Perneczky* ezredes új állomása Székesfehérvár.

* A Katholikus Népszövetség

vasárnapi ünnepélye iránt városszerte óriási az érdeklődés. Első sorban *Pálffy Béla* szereplése hatott fölvilványozólag minden körben. Nem feledték Nagy-Várad keresztény társadalmában azokat a diadalmas csatákat, melyeket *Pálffy Béla* évekként elzött Nagy-Váradon szóval és tollal a keresztény eszmékért megvívott. Működésének nyoma nem veszett el, sőt az a katolikus akció, melynek kezdetén a legnehezebb küzdelmekben, a legtüzesebb csatákban, *Pálffy Béla* állott elől, az a katolikus akció tovább fejlődött s ma a Katholikus Népszövetségnek 1600 tagjában impozáns, hatalmas tábor sorakozik a tiszta magyar kereszties lobogó köré. *Pálffy Béla* megjelenése csak fokozni fogja a tábor harcokésztségét. A kitűnő szónok mellett az estély többi szereplői, *Bór Erzsike*, dr. *Papp Károly*, dr. *Popity János* és *Pásztor Dezső* is a közönség teljes érdeklődésére tarthatnak számot. A meghívók expedíálása folyamatban van. Aki meghívóját tévedésből nem kapná, forduljon *Székely Lajos* népszövetségi jegyzőhöz (Körözs-u. 6. sz.)

* **Uj postaügynökség.** Bihar megye két községében ez év november 1-én postaügynökség lép életbe és pedig *Berettyószentmártonban*, melynek kézbesítési köre *Berettyószentmártonra* és a közigazgatásilag hozzá tartozó tanyákra és pusztákra, — azután pedig *Kománfalván*, melynek kézbesítési köre *Kománfalva*, *Bélegregy*, *Bélormányes*, *Bélagymás* és *Botfej* községekre terjed ki.

* **A kövezetvámszedési jog engedélyezése.** Nagy-Várad város kövezetvámszedési jogát 12 évről 12 évre engedélyezi a kereskedelmi miniszter. Az engedélyezett idő már lejárt, s ideiglenesen a folyó évi október 31-ig engedélyezte a miniszter. Most arról értesítette a várost a miniszter, hogy a felküldött adatok alapján nem engedélyezheti a vámszedési jogot, mert az iratokból az állapítható meg, hogy a kövezetvám alapból teljesített kiadással szemben jóval magasabb összeg folyt be a kövezetvámából, tehát részletes kimutatást adjon a város, hogy a kérelmezett 12 év alatt remélhető vámbevételek mily munkálatokra s mily összegű kiadásokra fordíthatni. — Mivel pedig a kérdés tárgyalása hosszabb időt vesz igénybe, nehogy a város kárt szenvedjen, ideiglenes engedélyt ad a vámszedés gyakorlására 1913. április 30-ig, de ebből semmi következtetés nem vonható az engedélyezésre.

* **Köszönetnyilvánítás.** A Tiszántul kiadóhivatala ez uton fejezi ki hálás köszönetét azoknak a népszövetségi lelkes tagoknak, a kik a keresztény sajtó terjesztése körül fáradoztak és fáradoznak s már eddig is, oly rövid idő alatt váratlanul nagy eredményt értek el. Kéri a kiadóhivatal az összes előfizetőket, terjesszék tovább is a lapot ismerőseik körében, szükség esetén csak a Tiszántulban hirdessenek és csak olyan üzletekben vásároljanak, a melyek a Tiszántulban hirdettek.

* Elégtétel a kassai püspöknek.

A Magyar Kurir jelenti: Mint ismeretes, néhány héttel ezelőtt *Réz Mihály* eperjesi lutheránus jogakadémiai tanár teljesen alaptalanul a váddal támadta meg *Fischer Colbrie Ágost* dr. kassai püspököt, hogy a tót propaganda támogatója. A támadást erőlyesen utasította vissza az abaujmegeyi és a sárosmegeyi papság, amelyhez most a zempléni klérus is csatlakozott. A zemplénmegeyi papság tegnap Töketerében tartott értekezletéből a következő feliratot intézte a püspökhöz:

A zemplénmegeyi róm. kath. papság megütközéssel és felháborodással olvasta *Réz Mihály*nak tanult s magát tudományosnak nevező emberhez nem illő alaptalan rágalját, mely szerint a kassai püspök a magyar befolyás ellen dolgozik. Amikor ez igaztalanul gonosz céllal odavetett vádat felháborodásunk teljes erejével a nyilvánosság előtt visszautasítjuk, nem azért tesszük, mintha a kassai püspök apostoli személye védelemre szorulna, mert hiszen ő támadója felett mérhetetlen magasban áll s a vádra fenséges némasággal adja meg a legsebb feleletet nyitott könyvként álló nagy élete, melynek lapjairól s szent példáiból mindenkor azt a munkára megihlető vezéreszmét láttuk kisugározni, hogy az ezeréves, hatalmas keresztény Magyarország fentartása és kiépítése legyen püspökét követő papsága legmagasabb feladata. Mi, Zemplénvármegye róm. kath. papsága hódolatteljes tisztelettel üdvözljük ezért a Püspök Ur Oméltóságát s törhetetlen hűségünkről biztosítva ünnepélyesen kinyilatkoztatjuk, hogy nemes vezérelveivel szabjuk további működésünket is, mert bizton tudjuk, hogy egyedül az ő elvei azok a hozzánk egyedül méltó, kipróbált elvek, melyek a jövő keresztény Magyarország legbiztosabb zálogát adják.

* Bihar megye tűzrendészete.

Biharvármegyében alig van néhány község, ahol a tűzoltóság szervezve volna. Vannak egyes nagyobb községek, ahol a lakosság maga megalkotta az önkéntes tűzoltó egyletet, de ezek még nagyon kezdetlegesek s céljuknak nem felelnek meg. A községekben össze vannak írva azok a lakosok, akik tűzoltásra kötelezettek. Ezek azonban legfeljebb arra használhatók, hogy megakadályozzák a tűz tovaterjedését, de menteni és oltani nem tudnak. Nincs is felszerelésük az oltáshoz. Egyetlen fecskendő van — ahol van — a községekben, de ez mindenre használható, csak tűzoltásra nem. Ez az oka annak, hogy ha egy kis tűz támad egész községek égnék el. Biharvármegye törvényhatósága most szabályrendeletileg segített némileg e bajokon. Legutóbbi közgyűlésén szabályrendeletet hozott. A szabályrendelet szerint a vármegye tűzrendészeti járásokra van felosztva s a járás főszolgabírája áll annak élén. A szabályrendelet gondoskodik arról is, hogy a lakosságnak legyen fogalma a tűzoltásról s ezért a községek előjárói előadásokat fognak tartani. Meghatározza azt is, hogy az egyes községek milyen tűzifecskendőt kötelesek tartani. A szabályrendelet tegnap érkezett le a belügyminiszterinmből jóváhagyva. Kezdetleges dolog, de jobb a semminél.

* Járványok Bihar megyében.

Tegnap ismét két helyről is jelentettek járványos betegség fellépését Bihar megye alispánjának. *Berettyóujfaluban* a kanyaró, *Gáborján* községben a torokgyík lépett fel. A hatóság elrendelte az óvintézkedéseket.

* A Vilmoshuszárok ezredversenye.

A 7. Vilmos-huszárezred tisztikara, vasárnap, folyó hó 27-én Debrecenben ezredversenyt rendez. A versenyre a sok előkelőség között tiszteletdíjat adott *Ófelsége II. Vilmos* német császár, gr. *Széchenyi Miklós* nagyváradi lat. szert. püspök, *Nedeczky Ferenc* őrnagy, gróf *Eszterházy Alajos*, báró *Stummer Károly*, az ezred hólgyei és még sokan mások. A nagyváradi tisztek közül részt vesznek a versenyen: *Jankovich Károly* őrnagy, báró *Kapri Valér*, *Fanta Géza* és báró *Schwaler-Durneiss* kapitányok, báró *Stummer főhadnagy*, *Adda Alfréd* hadnagy báró *Baich Péter* hadnagy.

* Ártézi kut Álmosdon.

Álmosd község nem régen kérvényt adott be a belügyminiszterhez, melyben ártézi kut furrtásához kért engedélyt és államsegélyt. A belügyminiszter tegnap értesítette a vármegye alispánját, hogy az ártézi kut furrtásához az engedélyt megadja, de államsegélyt nem adhat. Az ártézi kut mindössze 500 koronába kerülne, de még ennyit sem adhat a miniszter, mert az e célra rendelkezésre álló alap már eddig is teljesen kimerült.

* A népszövetségi címtár jövő

hét első napján sajtó alá kerül. Sziveskedjenek azok a csoportvezetők, a kiknél a címtár részére neveket előjegyeztek, a címeket és begyűlt összegeket legkésőbb október 27-ig *Székely Lajos* jegyzőhöz juttatni. Azok a népszövetségi tagok, kivált iparosok és kereskedők, a kik nevüket, foglalkozásukat és lakásukat az 1600 példányban megjelenendő címtárba közzé akarják tétetni és e végből még nem jelentkeztek, legkésőbb okt. 27-ig még mindig jelentkezhetnek. A címtár foglalkozási csoportok szerint fogja feltüntetni a jelentkező népszövetségi tagok nevét és lakását s mivel a címtárt a népszövetségi naptárhoz mellékelve minden népszövetségi tag megkapja, ez a legalkalmasabb és legolcsóbb mód a hirdetésre. A név, lakás és esetleg telefonszám közzététele csak 30 fillérbe kerül. A címtárba csak népszövetségi tagok vétetnek fel, mert a cél: a tagok össztartását fokozni, a figyelmet egymás támogatására felhívni.

* Tarifa-tanfolyam a kamarában.

Több ízben felhívtuk már az érdeklőség figyelmét a kereskedelmi és iparkamarában f. évi november hó 4-től 12-ig tartandó vasuti szállítási és tarifatanfolyamra. És bár a tanfolyam szükségességét és előnyeit nyomatékosan hangsúlyoztuk érdeklődés annyira nem kísérte közérdekű akciónkat, hogy a tanfolyamot a részvételre jelentkezők csekély száma miatt aligha lehet megtartani. Kinosan érint bennünket ez a tény éppen Nagy-Várad város kereskedői és iparos közönsége részéről, mely egyébként nagy rokonszenvvel kísért minden oly mozgalmat, mely a haladás és a közérdek szolgálatába szegődik. Más vidéki városok közönsége méltányolva a tarifa tanfolyam hézagpótló voltát, tömegesen vett részt az előadásokon. Nem hihetjük, hogy fáradozásaink Nagy-Várad kereskedőinél és iparosainál eredménytelennek bizonyuljanak, miért is újból kérjük a t. közönséget, hogy a tanfolyamon való részvételre lehetőleg a hét végéig személyesen levelezőlapon, vagy telefon útján a kamara titkári hivatalánál jelentkezzenek. A tanfolyam ingyenes és csupán a „Vasuti szállítási és díjszabási értesítő” megrendelés kötelező egy évre 24 koronáért. Az előadások az esti órákban, az üzleti záróra után tartatnak meg. Ezuttal felkérjük azon kereskedő és iparos urakat is, kiknek aláírási ivatek kézbesítettünk, hogy az ivate-

ket tájékozódás végett hozzánk mielőbb be-
küldeni szíveskedjenek. Nagy-Várad, 1912.
október hó 24. A nagyvárad kereskedelmi
és iparkamara: Dr Moskovits József elnök.
Dr Oláh Béla fogalmazó.

* **Szerencsétlenség egy ház-
építésnél.** Borzalmas szerencsétlenség
történt tegnap délután Nagy-Váradon egy
hatalmas palota építésénél. A Kolozsvári-
utcán, nem messze az izraelita kórháztól
építik Ullmann Sándornak óriási 4 emeletes
palotáját. A munkások között dolgozott Erdei
István magyarszékei 16 éves fiú is. Egyik
társával maltert szállított az emeletre. A
magas állványokon már körülbelül két eme-
letnyi magasságban lehettek, amikor a mal-
teres láda fogója eltört és a súlyos teher
ráesett Erdei Istvánra. A fiú elvesztette az
egyensúlyt és az irtózatos magasságból le-
zuhant az állványról. Eszméletlenül terült el
a földön. Az előhívott mentők beszállították
a kórházba, ahol élet és halál között fekszik.
Súlyos zúzódásokat és erős belső sérüléseket
sz szenvedett és életben maradásához nincs
remény. A vizsgálatot megindították, hogy
kit terhel a felelősség a fiú szerencsétlen-
ségéért.

* **A marólug halottja.** Folyó hó
20-án a Nilgesz telepen lakó Lischmann
Sándorné, — kinek 2 gyermeke volt —
mosott a konyhában. Egy őrizetlen pillanat-
ban másfél éves kis gyermeke kiszaladt a
kertbe. Az anya utána rohant, hogy gyer-
mekét vissza hozza, s e közben a másik 4
éves gyermeke a mosóteknő mellett elhelye-
zett marólugból ivott. Az anya előbb tejet
adott neki, hogy gyermekét megmentse,
majd pedig bevitte a biharmegyei közkór-
házba, ahol két napi szenvedés után meg-
halt.

* **A német, francia és angol nyelvek-
ben** tökéletes kiképeztetést nyerhetnek legalább
középszkolai műveltséggel bíró egyének a Rose-
rendszerű nyelviskolában (Bémer tér 1. szám).
Beiratkozás mindenkor. Tandíj óránként és
személyenként 1 korona 50 fillér.

Vadász urak figyelmébe. A közelgő
vadászati évadra való tekintettel felhivom a
nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és
vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje.
Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb
gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények
egy külföldi mint belső löporral készültek a
legpontosabban készítve s ajánlom fegyver-
javító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és
pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavi-
tást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe
mert azok tönkreteszik és később többre fog
kerülni annak hejreállítása. M. kir. löporáruda
Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi
József** puska-műves, fegyverkereskedő, Nagy-
várad, Pécs.

x **Kossuth-utca 6. számú ház** Körös fe-
löli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhe-
lyiségekből álló modern emeleti lakás novem-
ber 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takaré-
pénztár részvénytársaságnál.

Valódi **Amerikai** és **Chas-
sala cipők**, legjobb **Bor-a-
lino** és **Pichler kalapok**

REICHARD áruháza

cégnél szerazhetők be.

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet
jelent meg), továbbá mindenféle könyvek Benkő
Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Anti-
quar könyveket jó áron veszek.

x **KIADÓ 3 szobás lakás, évi bér
600 korona. Kálvária u. 23. P. G.-nél.**

x **Ungváry Gergely** könyv- és papir-
kereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolya-
zárdá). Ajánlja dúsán felszerelt raktárát, **szép-
irodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint
legújabb műveszi lapokban.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szoba
s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re
kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **Karaguly E.** úri szabó-üzletét no-
vember hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttman-
házba helyezi át.

Tanulót

fizetéssel felvesz a

Nagyvárad Tisztviselők
Fogyasztási szövete.

Középszkolai

magánvizsgára-, érettségire-, javító vizsgákra
egész nyáron át készülhet a **dr. Kállay-fele szeminá-
riumban** (Budapest, IX. Lónyay-utca 18 b.
Telefon 125-38.) Eredményei köz-
tudomásulag kiválóak.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Péntek: A gólya.
Szombat: Hivatalnok urak.

A Gólya. Ma este egy rendkívül öt-
letes, nagyszerű francia vígjáték reprice lesz
a Szigligeti-színházban, melyet a mult sze-
zonban zsufozt házak előtt, zajos színházi
estéken játszottak a nagyvárad szinpadon.
A Gólya című vígjátékot elevenítik fel tel-
jesen új betanulással s a rendezés minden
ötletességével.

IRODALOM

Mihályfi Ákos dr könyve az igehirdetésről.

Korunk gondolkozásában újra kezdenek
tért foglalni a vallásos eszmék. Intelligen-
ciánk egyre szívesebben hallgat és olvas
theologiai fejtegetéseket is. Minden író,
vagy szónok, aki a vallás kérdését kor-
szerűen tudja felfogni és előadni, gyorsan
jut sikerhez és népszerűséghez. Az irodalom
is kezd közeledni az élethez. S bár épen a
vallási élet az a tér, amelyen a szokás ha-
talma és a hagyományok kényszerítő ereje
legerősebben érvényesül, s legnehezebben
leküzdhető, sok jelenség biztat azzal a re-
ménytel, hogy vallási irodalmunk s ezzel
vallásos életünk is vissza fogja nyerni azt
az élénk és jótékony kapcsolatot az étellel,
melyet a társadalomnak s a vallásnak egy-
formán kárára olyan sokáig nélkülözött.

Hatalmas előrelépésnek tartjuk e tekin-
tetben Dr Mihályfi Ákos egyetemi tanárnak
most megjelent Az Igehirdetés c. könyvét.
E munka Mihályfi Ákos lelkipásztorkodástani
egyetemi előadásainak gyűjteménye, tehát
épen annak a tudománynak vezérfonala és
kifejtése, amely arról szól, hogy a papság-
nak miként kell az Isten igéjét hirdetni,
miként kell hivi lelki üdvösségét gondozni,
miképen kell papi kötelességeit a XX. szá-
zad szociális és humánus szellemének is
megfelelően teljesíteni. A lelkipásztorkodás-
tan elméletének kifejtése s irodalmának is-
mertetése után három könyvben szól a
templomban, az iskolában s az életben vég-
bemenő igehirdetésről. A modern élet min-
den helyzetére, minden viszonylatára meg-
adja a helyes utbaigazítást.

Tanításának támogatására mindig fel-
tárja a tárgyalás egész irodalmát, meg-
ismerteti a papi hivatás nehéz feladatainak
megoldásában segédkező intézményeket. —
Küzd a góg, az elfogultság, a kasztszellem
ellen, igyekszik beleönteni tanítványai gon-
dolkodásába a világi társadalom helyes mélt-
nylását, szóval kifejti a papságnak olyan
ideálját, mely egyaránt harmonizál az Evan-
gélium és a XX. század szellemével.

Munkája vezérlő eszméit tárgyalási
módja is szerencsésen igyekszik érvényre
juttatni.

Zamatos magyar nyelve olyan világos,
szabatos és eleven észjárását közvetít, mely
e munkát a nem szakemberekre nézve is él-
vezetes olvasmánnyá teszi.

A magyar katolicizmusnak ma nem
igen lehetne nagyobb szerencsét kívánni,
mint hogy a következő évtizedekben ennek
a munkának utmutatásai szerint készüljenek
a lelkipásztorkodásra ifjú levitái, de ered-
ményt várunk Mihályfi munkájától az inter-
confessionalis érintkezésben a világnézeti
harcokban. Ezután a könyv után, mely végre
is az állásánál fogva is első magyar szak-
ember munkája, extra et inter muros csak az
elfogultság és igazságtalanság mondhatja a
kath. lelkipásztorkodás szerves kellékének
és fegyverének a türelmetlenséget és mara-
diságot.

A harminc ivre terjedő vaskos kötet a
Stephaneum-nyomda kiváló műizlését dícséri
s hat korona árban megrendelhető a Szent
István Társulat könyvkereskedésében.

IGAZSÁG- SZOLGÁLTATÁS

Pályi Ede pöre.

A képviselőház egyik izgalmas ülésén,
március 2-ikán Pályi Ede a „Budapesti
Napló“ főszerkesztője a hirlapírók karzatáról
beugrott az ülésterembe és az ellenzéki
képviselők felé becsületsértő kifejezéseket
kiáltott. Pályi ellen megindult az eljárás.

A tárgyalást tegnapra tüzte ki dr Csil-
léry járásbíró. A tárgyalás tíz óra után kez-
dődt.

Az ügyészi megbízott kijelenti, hogy
nyilvános becsületsértés címén átveszi a vád
képviseletét.

Dr Pályi Ede vádlottat hallgatja ki
előbb a bíró, aki közölte vele a vád tar-
talmát.

— Gazember, hazaáruló — mondta ön
az országgyűlés 48-as és függetlenségi pártja
felé. Közölte gróf Batthyány Tivadar a bi-
rósággal, hogy ha beigazolódik, hogy ön
ezeket a kifejezéseket használta, szintén vá-
dat emel. Gróf Batthyány azonban nem je-
lent meg. Megértette a vádat?

Dr Pályi: Igen. Emlékszem a dologra,

tudom, hogy erős kifejezést használtam. A gazember szót nem mondtam, ellenben mondtam hogy hazaárulók, hogy Auffenberggel tárgyaltak és hogy Bécsben kamarillát szerveztek. Lehet hogy őket, akik ott voltak, nem illette a vádam, mert nem ők a szervezők. Különben ők, mint magánemberek, becsületesek.

— A bíró: A függetlenségi pártnak kiáltotta ezeket a kifejezéseket?

A vádlott: Kérem, megmondom: én Justh Gyulára, gróf Batthyány Tivadarrá és Polónyi Gézára értettem.

— Meggyalázásképpen használta ön azt a kifejezést, hogy Bécsben kamarillát szerveztek?

— Ezt mint politikai ténykörülmenyt mondtam.

— Polónyi Dezső, Eitner Zsigmond és Lovász Márton azt vallotta a vizsgálat során, hogy a gazember kifejezést is használta.

— Becsületes lélekkel mondom, hogy erre nem emlékezem.

Ezzel véget ért a vádlott kihallgatása és a tanukra került a sor.

A tanúk kihallgatása után Klein Rezső védő a valódiság bizonyítását kérte arra, hogy Auffenberggel tárgyaltak, hogy az ellenzéki képviselők provizóriumot ajánlottak föl és hogy Bécsben kamarillát szerveztek.

A bíróság mellőzte a valódiság bizonyítását. A határozat ellen a védő felfolyamodott.

Pályi Ede becsületsértés és rágalmazás miatt vizontvadászt emelt a Justh-párt és annak egyes tagjai ellen. Az ügyészi megbízott és dr Klein védő felszólalása után a bíróság úgy határozott, hogy egyesíti a vádat és a vizontvadászt és a tárgyalást e célból elnapolta.

EGYESÜLETEK

...

A Nőegylet gyűlése. A „Bihar-megyei és Nagyvárad Nőegylet” választmányi tagjait és védhölgyeit van szerencsém a folyó évi október hó 29-ik napján délután 5 órakor a Lujza Otthonban tartandó választmányi ülésre meghívni. Nagy-Várad, 1912. évi október hó 24 napján. Özv. Grunvald Henrikné, alelnök.

TÁVIRÁTOK

...

Az orosz trónörökös állapota.

Pétervár, okt. 24.

Alexis nagyhereg trónörökös a legutolsó orvosi jelentés szerint az éjjelt elég jól töltötte és nincsen fájdalma.

Odesza, okt. 24.

A kis trónörökös ellen egy Vasziljev nevű kertész követte el a merényletet. Vasziljevet ezelőtt hét esztendővel egy tüntetés alkalmával, amelyet a szociálisták a trónörökös születése napján rendeztek, szuronyal megsebesítették és Vasziljev ekkor megesküdött, hogy meg fogja magát boszulni. Három hónappal ezelőtt mint kertész alkalmazást kapott a spálai kastélyban és a legelső alkalmat fölhasználta arra, hogy a kis nagyherceget egy törsturással megsebesítse.

Spala, okt. 24.

Az orvosok tegnap konziliumot tartottak Biznak hozzá, hogy a trónörökös életét meg-

menthetik. A fájdalmak csökkentek. A láz gyöngült s Feodorov professzor állandóan a beteg ágyánál időzik. Hivatalos bulletinek szerint a trónörökös vesebaj gyötri.

Pétervár, okt. 24.

A trónörökös ellen intézett merénylet valószínű forrongást okozott a cári család környezetében. A rendőrség összeesküvést keres s hihetetlen durvasággal tör be magasállású személyek lakásába, hogy házkutatást tartson. Egymást követik a gyanúsítottak letartóztatása.

Bolgárok diadala.

Szófia, okt. 24.

A bolgárok jelentős győzelmet arattak ma. Elfoglalták Mahomiát, az elerit dombot és átvágták a török csapatot Tamrosztól.

„Nem türi! . . .“

Páris, október 24.

Ma beszélgetést folytatott Párisban Poincarég gróf Szécheny osztrák-magyar nagykövettel s kijelentette, hogy bármiképpen düljön is el a háború, a monarchia nem türi, hogy a balkáni államok területi nagyobbodáshoz jussanak.

Török hadvezér a veszteségről

Berlin, okt. 24.

Imhuc pasának egy nyilatkozata került a lapokba, amelyben elismeri, hogy Kirkkilisse elvesztése igen nagy kár. De ez taktika változtatást jelent a törökök részéről, akik most a leghevesebb offenzívításba mennek át.

Cáfolják a szerbek bevonulását.

Berlin, okt. 24.

Berlinből cáfolat érkezett, amely azt állítja, hogy a szerbek nem vonultak be Novibazárba. Ellenkezőleg; nagy vereséggel verték vissza őket.

Regénycsarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta Cseres Andor.

— Az ösztön, amelyet nem korlátozhat a fegyelem, a törvény, a nem létező, de bünbaknak oda állított lélek, e szörnyű hazugság, legyen vezetőnk ezután, főleg nekünk, akik Darwint heoriákat és nem isteni kegyelmet ismerünk.

Miksa ekkor már karonfogta a leányt és ragadta magával kifelé a helyiségből.

— Mit beszéltél Malvin! — tört ki a keserűség Miksából.

— Hallod, még most is zug a taps, az éljenzés, a viharos tombolás! — szólt a lány kipirult arccal, villogó szemekkel, az izgalomtól remegő idegekkel, majd kiszakította karját a bátyjából és rohant vissza a gyülekezetbe.

Itt azután mélyen meghajtotta magát a tomboló közönség előtt és eltávozott.

A szép, fekete haju, barna rózsás arcú, villogó fekete szemű, piros ajku, sugártermetű, domboru keblű, élettől duzzadó leány óriási hatást tett a közönségre.

Báró Körner Emil, egy sovány, kiélt, álmos szemű férfi, nyíltan hangoztatta, hogy eddig az egész Darwint heoriát ostobaságnak tartotta, azonban ez a tartalmas beszéd és az, aki a beszédet mondotta, meggyőzte őt arról, hogy a legmélyebb tudomány, az emberiség jövő alakulása ebből a teoriából emelkedhet ki.

Indítványozta tehát, hogy tekintettel az elhangzott korszakalkotó beszédre, ezentul minden egyes előadás alkalmával, az ösztön jelége alatt egy-egy fiatal és szép leány tartsa a megnyitó beszédet, hozzátette, hogy az asszonyok, akik az ösztönt már ugysem ismerik, teljesen mellőzendők lesznek.

Az elnök nem értette meg az indítvány komoly voltát, ezért mellőzni akarta azt, de a megjelent Darwinisták követelték a határozat kihirdetését, amit azután dr Rózsás Eliás hosszas vonakodás után meg is tett.

Malvin csak nem ott feledte magát, ahol közbámulat tárgya volt, de Miksa haragosan távolította el, vitte magával.

— Tudod-e Malvin miket beszéltél összevissza? kérdé tőle Miksa.

— Tudom! felelte a leány mély meggyőződéssel.

— Bizony te nem tudod! — hallottál itt-ott valamit a gazban, de meg nem értettek, elkapott a hang és most tovább adtad.

— Meg foglak győzni róla, hogy tudom, értem és érzem.

Ez ellen nem lehet vitázni. A felesperedett leány macacsságával ragaszkodott eszméihez és ezzel Miksát megrémítette.

A leány odasimult a bátyjához.

— Ne légy olyan komoly Miksa. Még azt hiszem haragszol reám és ez nekem rosszul esik — mondotta és amikor bátyja arcába nézett, felhő borult a homlokára, szemében ragyogó tűz égett, amivel elborította a férfit.

Miksa szótlán maradt.

(Folyt. köv.)

Fényképező gépek

mindenféle kellékekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javítások elvállaltatnak

PETRY ÁRPÁD

óra- és látászerezz

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett a Riman egy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

KÖZGAZDASÁG

...

Élelmiszer szállítás a hadapródiskolába. A nagyvárad hadapródiskola az 1913. évre szükséges élelmiszerek, és pedig husneműek, kenyér és süteményfélék, tej és tejkészítmények, liszt és fűszerárak szállítására árlejtést hirdet. A zárt ajánlati tárgyalás 1912. november 15-én reggel 9 órakor lesz a honvédhadapródiskola főépületének földszint 56. számú helyiségében. Részletes feltételek megtudhatók a hadapródiskola gazdasági hivatalában.

Az Osztrák-Magyar bank kamatlábemelésé. Megirták a lapok, hogy az Osztrák-Magyar bank legközelebbi tanácsülésén felemeli a kamatlábat egy fél, sőt talán egy egész százalékkal is. Ez, mint most ujabbban értesülünk, minden körülmények kö-

zött bekövetkezik, azonban e héten már nem, hanem csak a hétfőre, vagy legközelebbi esütőrtökre összehívandó főtanácsülésen, mert a bank, mint mindig, most is meg akarja várni a német birodalmi bank döntését és csak ennek megtörténte után fogja a maga részéről is elhatározni a kamatláb felemelését. A német birodalmi bank ma tartja ülését és, mint Berlinből jelentik, egy fél, esetleg egy egész százalékkal fogja felemelni a kamatlábat. Ilyen körülmények között az Osztrák-Magyar bank kamatlábemelése is befejezett dolognak tekinthető.

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Hanincs meglegedve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Arverési hirdetemény.

A Nagyvárad város kezelése alatt levő Bottó-alap tulajdonát képező s Fugyivásárhelyi y község határában fekvő, a fugyivásárhelyi 89 sz. telekk. betétben foglalt ingatlan 1912. évi november hó 29 én a község házában megtartandó nyilvános szóbeli árverésen elfog adadni.

Az ingatlan kikiáltási ára 1200 kor. a bánatpénz 129 kor., mely készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban az árverés megkezdése előtt teendő le alulirott kezéhez.

Az árverés a fent kitett napon délután 3 órakor veszi kezdetét.

Az ingatlanra vonatkozó árverési feltételek alulirott hivatalos helyiségben és Fugyivásárhelyi község elöljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1912. okt. 22 én.

Komlóssy József,

tanácsnok

küldöttségi elnök.

Kiadó üzlethelyiség

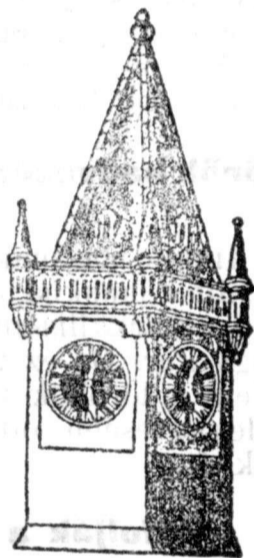
Rákóczi-u. 9.

Értekezhetni a nagyváradi tisztviselők fogyasztási szövetkezetében.

Mezey Dezső

toronyóra készítő Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebbi és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. Villanyerő berendezés.

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küld

Szalonna, prima, pörkölt, nehéz áru legjutányosabban kapható. Mindennemű termények vétele és eladása.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ. áruosztály.

Teleky-utca 3-ik szám, Telefon 172.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-ter 1. Telefon 969.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy Csengeri-utca 21-ik szám alatt saját házamban, egy a mai korak mindenképen megfelelő

— épület és — mübutor asztalos

műhelyt létesítettem. Elfogadok: előszoba és konyha felszereléseket minden kivitelben, továbbá templom, iskola, gyógyszertár és kávéház berendezéseket kellő jártassággal. Rajzzal és költségvetésekkel úgy helyben, mint vidékre készséggel szolgállok. — Tömeges rendeléseket kérve vagyok kiváló tisztelettel

Gaál József
mű-asztalos, Nagyvárad.

TELEFON 11-52.

TELEFON 11-52.

Hirdetemény.

A városi tejközpont f. évi december 1-én kezdi meg a tejárusítást. A pasteurizált tejnek literenkénti ára palackokban házhoz szállítva **28 fillérben** állapítatik meg. Megrendelések, melyek csak **e hó végéig fogadtatnak el**, akár a városi tejmesterhez (rendőrségi épület) akár pedig a 651. sz. telefonállomáshoz (városi jéggyár) intézendők.

Nagyvárad, 1912. október 8.

Városi tanács

Uj női kalap üzlet!

Tisztelettel értesitem az uri hölgyközönséget, hogy a mai kor igényeinek megfelelő

női kalap üzletet nyitottam

Nagy Sándor-utca 1. sz. alatt

Izsák Lidia mellett Raktáron tartok eredeti **parisi és bécsi modelleket**, ugyszintén **alakítások modellek után a legnagyobb gonddal és jutányos áron készülnék**. A t. hölgyközönség b. párfogását kéri tisztelettel

Weisz Vilmosné.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

A legmodernebb betűkkel és diszítő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapított :
1894.

Saját üzletemben készült **mindszenti****koszorúk**

nagy választékban, olcsó árak mellett. Egyedül nálam kapható összerakható

sirlámpák

darabja 30 és 50 fillér.

Szíves pártfogást, kér teljes tisztelettel

Palásthy Gyula

Szent János-utcza 4. sz.

(Kispipával szemben)

Helyi és vidéki telefon 995. sz.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVEIroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.**

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpákára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok.**Évlámpák**

állandóan nagy választékban kaphatók.

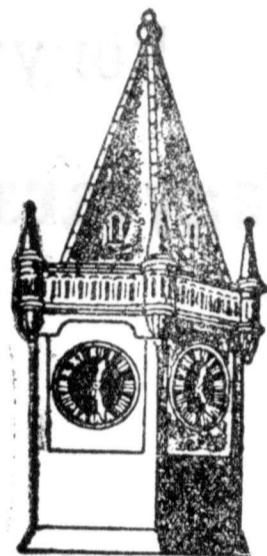
Villamos motorkák

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Sarkady és Szánthó**TORONYÓRAI GYÁRA**

Nagyvárad, Damjanits-utcza 30.

Ajánlja 1 hétközben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyék kívánatra.

Saját ház.

Telefon 10-87.

Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

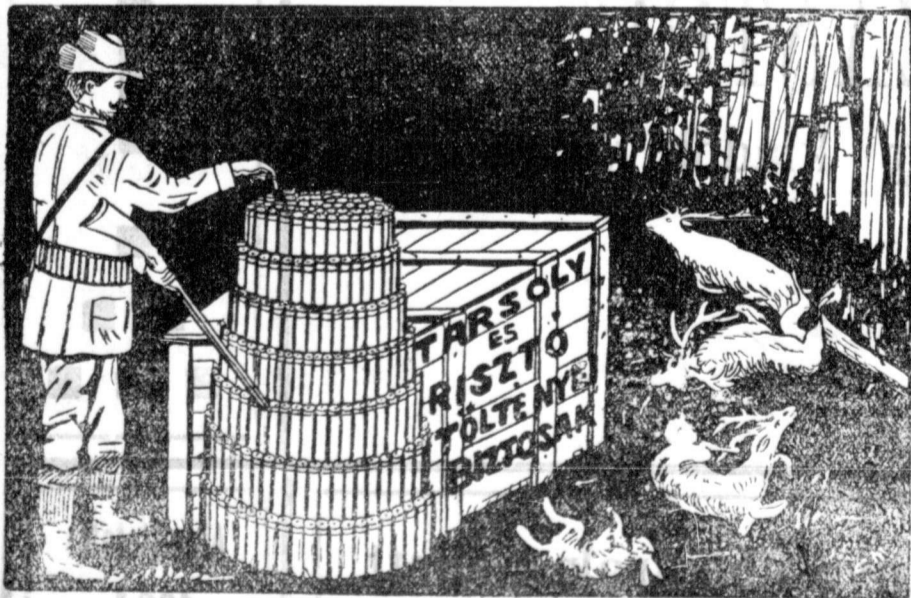
műasztalos

Szacs vay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

M. kir. lőpor-áruda**Vadászfegyverek****Revolverek****Vadászati felszerelések**

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.